

V R T E C.



Časopis s podobami za slovensko mladino.

:: S prilogo „Angelček“. ::

Štev. 5.

V Ljubljani, dne 1. maja 1908.

Leto 38.

Tri palme.

Na zlatem jugu v vrtu
stojijo palme tri,
nad njimi jata ptičic
srebrnih kril leti.

In prva palma z listi
nalahno vztrepeta:
„Pa zdrave, ptičke ... Svojce
pozdravite doma!“

In druga palma nagne
k družici se skrivaj:
„Nikari, sestra, ptičkam
pozdravov ne šeptaj!“

Ob morju zanjke spleta
čolnarjev grdi sin
in zlobno v pest se smeje
hudobni potepin ...“

In tretja palma sklone
se žalosno na stran
ter joka grenke solze
ves dolgi, dolgi dan ...

Sokolov.



Pomladna bajka.



Če je zletela velika ptica mimo tebe ali nad tabo, pa če si vprašal: „Matijec, hej, Matijec, povej mi, kako se pravi tej ptici?“ pogledal je Matijec tisto ptico, samo za trenutek jo je pogledal, in je odgovoril: „Ta ptica se imenuje tako... pa tako. Živi tam pa tam in ima te in take lastnosti!“

Včasih je povedal Matijec celo zgodbo o ptici. Če si se mu čudil, kje je pobral vso to modrost, se je nasmehnil in je šel od tebe, naravnost v gozd.

Morda se je priplazila po trati majhna, komaj vidna živalca, in si zaklical: „Matijec, hej, Matijec, tega čudnega hrošča pa gotovo ne poznaš!“ — Pa je pogledal Matijec samo za trenutek in se je zasmeljal.

„Ej, bratec,“ je rekel pomilovalno, „moder si ti, oj, strašansko moder, da še te živalce ne poznaš. Pravi se ji tako in tako in živi samo v gozdu in se prikaže le tupatam na trati.“

Gledal si Matijca z odprtimi očmi in si šel domov. — „Ti pribiti Matijec, kaj vsega ne ve,“ si mislil samprisebi, in te je bilo malo sram, da sam ne veš toliko, kolikor Matijec. „Pa kje je vzel to učenost, ko je komaj deset let star?“

Matijec je bil že spet pohitel v gozd — v svoje kraljestvo. Vsako drevo mu je bilo znano tam, vsaka veja mu je bila ljuba in davna znanka. Poznal je vsako ptico in je vedel, da ima ta v tem grmu in druga na oni košati smreki gnezdo; pet lepih mladičev leži tam in v drugem morda štiri, morda trije. Mehko perje imajo in čez toliko in toliko dni bodo godni in bodo poleteli v svet. Za vsako mravljišče je vedel Matijec; tukaj so hude arsice, vse so rumene in ugriznejo, da zabolí — a tam so črnice, velike in močne, in hodijo na rop k sosednemu mravljišču. V malih trumah odhajajo takole krog desete ure, ko je le malo stražnikov pri sosedu in posije solnce skozi veje na mravljišče, na bela jajčeca. Pa se zapodé črnice proti mravljišču in pokoljejo stražnike; težko obložene z jajčeci se vračajo proti domu in so ponosne na svojo zmago. —

Dobro je poznal Matijec svoj gozd. Zdelo se mu je, kakor bi bil doma, če je stopil v tiste prijetne in blagodejne sence. Bilo mu je malo mar za vse igrače vaških tovarišev. Da je imel le malo časa, je stopil v svoje kraljestvo in je gledal veliko življenje, ki se je vršilo tam dan na dan. Sedel je včasih k mravljišču in je sedel tam cele ure in je gledal, kako so si zidale mravlje svojo trdnjavo. Ali pa je opazoval polža ali pa hrošča na zeleni trati — pa mu je bilo dobro v srcu.

Včasih pa je ležal na trati in je poslušal ptičje petje. Tu je zažvrgofel kos, tam se je oglasil kobilar, in tam globoko v gozdu je odgovoril drozeg. Taščica se je oglasila s srebrnim glasom in palček je začvrlikal v grmu — stresla se je veja in veverica je šinila mimo, ali pa je priskakal kunec, in je odbrzela podlasica. Zalajala je lisica tam gori; zaslišal se je jastreb

pisk, in sosedova muca — tatca je zamijavkala nekje blizu. Samotar jež je zašumel med listjem in tetka žolna je trkala na smreko; šumele so žuželke med cvetovi in pisani metulji so letali lahnih kril mimo njega . . .

Lepo je življenje v gozdnem kraljestvu, če ga človek razume tako, kakor ga je razumel Matijec. Vse mu je ugajalo in prijetno mu je bilo v srcu, da ni čutil nikakih skrbi. Sam je bil, in zdelo se mu je, da je postal hipoma tak, kot so brezskrbni prebivalci širnega gozdnega kraljestva. Mračno čelo se je zjasnilo, skrbi so se razgubile v tihem šepetanju zelenih listov, in on se je vračal pomlajen in prerojen domov.

Vse je razumel Matijec, samo enega ni razumel in to mu je delalo mnogo žalosti — on namreč ni razumel jezika prebivalcev gozdnega kraljestva. Samo to, edino to — in Matijec bi si ne bil želel ničesar več na svetu . . . Prišel bi v gozd, pa bi slišal, kaj poje ptica na veji; umel bi, kaj si pripovedujeta bratca citrončka, ki plavata čez gozdno trato; vse skrivnosti in načrte bojevitih mravelj-črnic bi izvedel, in vse bi mu bilo jasno, kar mu zakriva še zdaj tema nevednosti.

Edino to si je želel Matijec na svetu; posebno še takrat, ko je prišla iz solnčnega juga, kakor zdaj — rožna pomlad. Srce se mu je razširilo o tisti priliki, in zaklical je hrepeneče v tihi gozdni mir: „O, pomlad, daj mi tisto moč, edino tisto moč!“ — A pomlad ga ni čula, le njegov glas je odmeval po gozdu in je hitel od smreke do smreke . . .

Matijec se je bil zamislil . . . Na katero stezico bi stopil, da bi ga popeljala h kraljici pomladi? Na kolena bi padel pred mogočno devo; roke bi dvignil in bi zaprosil: „O, velika kraljica, daj mi moč, da razumem, kaj poje ptica na veji, da umem kaj se pogovarjata bratca citrončka. Moč mi daj, da slišim, kaj šumé bučelice med rožnim cvetjem!“

In Matijec je zares pokleknil na parobu in je zaklical v gozdno kraljestvo: „O, kraljica pomladi, daj mi moč!“

„Na pomoč,“ se je oglasilo tam notri v gozdu, in Matijec se je začudil. Kdo se je izgubil v hosti in kliče zdaj na pomoč? — Vstal je, nastavil si pest na usta in je zaklical: „Kdo si?“ „Vsasil,“ je odgovorilo iz gozda.

In Matijec je hitel v gozd proti oni strani, odkoder je bil zaslišal tuj glas. K studencu je prišel in je zagledal tam med grmovjem starčka. Dolgo belo brado je imel in dolge svilnate lase. Zaplel se je bil v grmovje in se ni mogel rešiti.

„Hvala Bogu, da si prišel, ljubi deček,“ je izpregovoril starček. „Glej, zaplel sem se in težko se morem rešiti.“

Matijec je vzel nož iz žepa in je odrezal nekaj vej. Pomagal je tu in pomagal je tam — in starček je bil rešen iz grmovja. Stopil je k studencu; pobožal je dečka po licu in mu je rekel:

„Veš, jaz sem Vsasil, kralj gozdnih senc. Vsako željo ti lahko izpolnim. Rešil si me neprijetnega grmovja — in zdaj si voli, kar hočeš.“

Radost je obšla Matička. Nič ni pomišljal, ampak je odgovoril hitro: „Daj mi moč, da razumem vse, kar se pogovarjajo živali, velike in majhne, leteče in hodeče.“

„Dam ti to moč,“ je odvrnil Vsesil in se je nasmehljaj, „a glej, da ne vprašaš nobene živali, ko jih boš poslušal, ker v tistem trenutku izgubiš vso moč.“ In dotaknil se je Vsesil Matijca s tanko šibico. Pa se je jel Matijec krčiti; vedno manjši in lažji je postajal; čutil ni nikake teže več na sebi in tudi na tleh ni stal več, ampak se je zibal prosto v zraku. Z rokami je mahnil in dvignil se je više; ozrl se je začuden nazaj, pa je videl, da ima namesto rok peruti, z zlatom posejane peruti. Splaval je preko studenca in se je pogledal v vodi — resnično, spremenil se je v zlatokrilega metulja in je plaval prosto nad zemljo!

„Juhej!“ se je zasmel Matijec veselo. „Pojdemo, v daljne kraje pojdemo.“ — Odhitel je od studenca proti trati, kjer so cvetele najlepše rožice. Vsedel se bo na cvet; srkal bo sladki med in se veselil lepega življenja. Domov poleti, pa podraži bratca Slavka; nalašč se mu da ujeti in mu potem odleti. Pa se bo kremžil Slavko in bo pretakal solzice. — Mamici poleti na glavo in jim ponačaja; hudi bodo, pa ne bodo vedeli, da je tisti zlatokrili metuljček njih sinček, njih poredni sinček Matijec! — Ej, to bo veselje, židano veselje in radost!

„Glej ga no — odkod je pa ta?“

Zaslišal je za sabo glas in se je obrnil. Zagledal je dva citrončka, ki sta hitela tudi na trato; ogledavala sta ga radovedno in sta se mu čudila.

„Zdi se mi, da je Dolenjec. Ob zeleni Krki je doma, kjer se smeje solnce tako prijazno,“ je odgovoril tovariš. „Lepi griči so tam in širne loke in pisani vrti. Male deklice se izprehajajo tam in se pogovarjajo z metuljčki... Hm, lani sem bil tam, pa grem letos tudi doli. Kajne, ti greš z mano? Rečem ti — lepe pomladi so na Dolenjskem.“

In prikimal je prvi citronček. „Pa pojdem,“ je rekel. „Vprašajva zlatokrileca, morda gre tudi on z nama. Bo nas vsaj več.“ — Priletel je k Matijcu in ga je nagovoril: „Moje ime je Prhutavček, a ta je moj tovariš Poletavček... Greva na Dolenjsko in te vprašava, če hočeš tudi z nama?“

„Jaz sem pa Matijec,“ odgovori zlatokrilec. „Hm, na Dolenjsko gresta? Tudi mene mika tja dol — imam strica tam. Kraj vinskih goric si je sezidal lepo hišo; sredi hribčka stoji, a spodaj šumi zelena Krka.“

„Ej, to je pa lepo,“ se razveselita. Prhutavček in Poletavček. In vsi trije bratci metuljčki se usedejo vsak na en cvet in srkajo sladki med iz nežnih čaš. Matijec je bil ves razposajen od samega veselja. Dvignil se je visoko v zrak in se je spustil pčtem hipoma na trato; posrkal je nekaj kapljic medu, pa se je zaletel spet v stran, napravil velik krog in je priletel spet nazaj. Saj pravim — norčav je bil od samega veselja.

Ko so se naužili medu, so se spustili naprej. Iz gozda so leteli čez travnik proti vasi in so plavali mimo Matijčevega doma. Slavko je sedel pred hišo in se je igral s konjem. Matijec je poletel k njemu in se mu je usedel na roko, da si je klical Prhutavček za njim: „Ne hodi! Ujame te, pa te pobije.“ Malce se je prestrašil Slavko, a razveselil se je lepega metulja. „Mama, mama, pogledjte ga!“ je zaklical radosten v vežo. Prišli so mama in so pogledali metulja.

„Res, kako je lep!“ so rekli. A v tistem trenutku se je dvignil Matijec s Slavkove roke in je sedel mami na lase. Slavko se je nakremžil, ker mu je ušel lepi metuljček, pa mama so se razhudili, a lepi metuljček je zletel in se je zasmeljal — seveda, kakor se smejejo metulji.

„Hej, Slavko, hej, mama! Pa me ne poznata in ne mislita, da sem Matijec . . . Hi hi.“

Smejalo se je metulj — Matijec in je bil ves razigran. Vseokrog se mu je smejala in on se je smejal vsemu. In čudila sta se mu tovariša in ga izpraševala, zakaj je nagajal tam ženi in otroku.

„Hm, to je moja skrivnost . . . Prime me včasih veliko veselje, pa sem malo norčav. Kakor mladi sultanček — pobijal se je z glavo v steno iz same norčavosti in se je smejal: Hihih!“

Prišli so iz vasi, na polje so prišli in so hiteli dalje. Krog njih se je smejala pomlad, vsa polna krasote je bila, in ptiči so žvrgoleli pesmi. In Matijec jih je razumel; to so bili spevi, zloženi na čast pomladi, lepo so se slišali in so bili polni veselja. Na polju so črlikali črički svojo vedno se glasečo porednico o Racku, in žuželke so šumele uspavanke poljskim rožam, da so zaspale sirote in da so jim potem pokradle laže sladki med . . . Lepo se je zdelo Matijcu to življenje; vsak trenutek mu je prinesel nekaj novega in rad bi bil vprašal tovariša o tem ali onem, pa se ni upal, ker je vedel, da se izpremeni takoj v človeka, če zastavi le eno vprašanje.

Radovedno so ga ogledavale živali, velike in majhne, leteče in hodeče. „Ta je pa krasen,“ so govorile. „Bog ve, kje je njegov dom . . . Morda je prišel iz devete dežele?“ — Tako so govorile živali in so se mu čudile. Matijcu se je zdelo dobro, da ga občuduje vse, in vesel je kramljal s citrončkoma. Solnce se je nagibalo, ko so prileteli do gozda; okreščali so se z medom višnjeve orhideje in so šli pod širok gabezev list počivat. Daleč so že bili od doma; nič več niso videli belih snežnikov, ampak zelene gore so se dvigale pred njimi. Mrzel vetrec je vel, da jih je zeblo. Matijec se je stiskal k listu in je zaman poizkušal zaspati . . . Ah, da ni metulj, bi spal zdaj lepo doma; z gorko odejo bi se zagrnil in bi zasanjal lepe sanje. A zdaj mora prenočevati pod mrzlim listom in se greti ob svitu visokih zvezd. Skoro skesal se je, da je postal metulj; a takrat je zaspal in zbudil se je šele tedaj, ko je stalo solnce že visoko na nebu.

Citrončka sta že obletavala cvetove in sta pila med. Pridružil se jima je Matijec, in čez četrto ure so leteli že naprej. V daljavi so videli veliko mesto. Stala je tam hiša pri hiši, palača pri palači, in dim se je dvigal iz hiš. Kakor zamaknjen je gledal Matijec tisto veliko in lepo mesto. Vzdramil ga je šele Prhutavček, ki je vzkliknil naenkrat pretrašen kraj njega:

„Bežimo, Zlatokrilec — Matijec! Tam prihajajo dečki, da nas polové . . .“

In resnično — bližali so se oprezno dečki in so imeli tule v rokah. „Ah, kako lep metulj!“ so vzkriknili dečki in so se zapodili za Matijcem. A Matijec je bežal, kolikor so mu dopuščale moči. Vedno bliže so mu bili lovci, čutil je že sapo, ki je prihajala od lovečih tulov, in je bil prepričan, da ga ujamejo zdajpa zdaj — a glej, naenkrat se zasveti pred njim reka.

Poleti čez njo in je bil rešen. Za njim sta se pripodila citrončka, in vsi trije so hvalili Boga, da so srečno ušli iz nevarnosti.

Odpočili so se, pa so potem mahnili kraj reke dalje. Od takrat je bil Matijec v vedni nevarnosti. Lovili so ga zaradi njegove krasote in vse, staro in mlado, bi ga bilo rado imelo. Veliko se je trudil Matijec, da je srečno pobegnil, a dostikrat je bil že v smrtni nevarnosti. Spoznal je, vedno bolj spoznaval: med človekom in živaljo traja neprestan boj. Zalezujeta drug drugega in tisti, ki je slabši, mora pasti in poginiti . . . A tudi to je spoznal Matijec, da se sovražijo živali, velike in majhne, hodeče in leteče in preganjajo in zalezujejo drugadruge. Večen boj vlada med njimi in ne prestane niti za trenutek. Kri teče dan na dan. Skrivajo se in plazijo in napadajo iz zasede. Pravica in zmaga je na strani močnejšega — in boj traja dalje brez prestanka in konca . . .

Včasih je mislil Matijec: Srečne so živali, ki žive tako lepo in brezskrbno v prosti naravi. Mirno jim teko dnevi in še ne zavedajo se nesreče in bolesti . . . A zdaj je spoznal, da se je varal, in je čutil, da je človek le najsrečnejše bitje na svetu. Vsega ima dovolj; moči ima, da se bori z nesrečo; pripomočkov ima, da se brani pred sovražnikom; in pamet ima, da lahko spozna, kje ga pričakuje nesreča. A kje imajo uboge živali vsa ta sredstva? Braniti se ne morejo, če jih napade premoč, in tudi pameti nimajo, da bi se izvile pred pretečo nevarnostjo. Resnično — ne hotel bi biti žival.

In Matijec je postajal vedno žalostnejši. Nič več ni letal norčavo od cveta do cveta, le tupatam je posrkal kapljico medu in si je skoro želel, da bi bil spet Matijec, kakor v prejšnjih dneh. Prišla je nevarnost za nevarnostjo. Matijec se je tresel pred vsakim šumom in je gledal boječe črez polje, če ne pride odkod zloben človek, da ga pobije. Noči so bile mrzle in zeblo ga je, ko je moral prenočevati na prostem pod zelenim lističem. Citrončka sta ga tolažila, a zaman; Matijec je izgubil vse veselje in je želel, da bi bil spet človek.

„Povprašam ju po tem in onem in tako bom spet Matijec,“ je pomislil. Toda kam bi šel potem, ko je prišel že tako daleč od doma? Sredi neznanega sveta bi stal sam in zapuščen in bi ne vedel ne naprej, ne nazaj. Vrniti se tudi ni mogel, ker ni maral več prestajati nevarnosti, katerim je bil komaj ubežal. — Tako je pa hitel rajši s tovarišema naprej in je upal, da pridejo boljši dnovi, ko se jim zasmeje lepa Dolenjska.

Res — peti dan zjutraj so splavali iz temnega gozda. Pred njim se je lesketala širna poljana, posejana s tisočerimi najlepšimi cvetovi. Šumelo je tam tiho in skrivnostno in dehtelo z velikim prijetnim vonjem. Dvigal se je tuintam hribček, napol je bil porastel z vitkimi smrekami in se je kopal v toplih solnčnih žarkih. Čudovita krasota se je dvigala nad tem svetom.

„To je Dolenjska,“ je omenil Poletavček in je zavriskal. Zavriskala sta za njim Prhutavček in Matijec, in vsi trije so se zapodili na poljano. Glej, tam se je vila zelena Krka kraj gozdiča: tupatam se je zibal lahek

čolnič na nji in na njenem bregu so stale bele prijazne hišice. Odnekod se je glasila vesela pesem in se je prijetno razlegala čez poljano.

„Tu me ne bo preganjal nihče,“ je mislil Matijec. A komaj se je približal prvemu človeku, se je že bližala nevarnost. Človek je zamahnil po njem in je stekel za njim. In kamor se je pokazal, je mahal vse, staro in mlado, s klobukom po njem, da bi ga ujelo. In videl je Matijec: vojska med človekom kakor povesod, neprestan boj živali med sabo. Slabo pada, a močno se veseli zmage . . .

Prišli so na prijazen vrtič; tam spredaj je stala vrsta visokih kostanjev in tam zraven lepa, bela hiša. Više zgoraj je zelenel gozdič, poln vitkih smrek, in tam spodaj je šumela zelena Krka.

V gozdič so šli in so našli tam veliko pojedino. Na zeleni trati je sedelo vse polno metuljev, belih in rumenih, črnikastih in pisanih. Veliki rogači so migali s širokimi kleščami, bučelice so sedele mirno na trati in muhe drobne in tolste, so stale na bilkah. Vse je migalo tam zraven kamena — sploh vse žuželke od komarja do največjega metulja — pavlinčka — so bile zbrane tam. Na sredi so stale posodice polne medu, zraven pa se je dvigal visok trpotec, in tam gori je stal sršen in je govoril zbranim.

„Tovariši in tovarišice,“ tako je govoril. „Sklical sem vas na pojedino, zato da se pogovorimo o važnih rečeh. Glejte, ne bom razkladal na široko, ker nisem prijatelj dolgih govorov in vem, da ste vse razsodne žuželke. Mir hočem napraviti med živalmi, da se ne bodo klale druga druge; mir hočem napraviti med živalmi in človekom, da ne bo preganjal nas in me tudi njega ne. To je namen tega shoda, in jaz predlagam: naj se odpošljejo zastopniki na vse strani, da se vendar enkrat napravi mir na zemlji.“

Umolknil je sršen in je zletel s trpotca. Vse je soglašalo z njim, in Matijec je mislil: Glej, edini pametni sršen je prišel do tega dobrega sklepa. — Vsi so se že veselili lepega miru in so že hoteli poslati komarja k človeku kot odposlanca. A v tem se je zgodilo nekaj groznega.

Naenkrat so zakrile vso trato tri široke veje in so pomandrle vse, kar je bilo na zborovanju. Le dve ali tri muhe, le dve ali tri bučele so se zmuznile z največjim naporom pod vejami in so odhitele s trate — vse drugo pa je bilo mrtvo, strto . . . Kraj trate so pa stali trije dečki; hudobno so se smejali in se veselili svoje zmage. Zapazili so bili veliki zbor žuželk, odrezali so veje, pa so naenkrat udarili po trati . . . Ko so vzdignili veje, so videli vse pobito — le velik in zlatokril metulj se je dvignil še in je odbrzel preko grmovja . . .

Srečno je ušel Matijec smrti. Frotaval je še nekaj časa tam za grmom kakor v omotici, potem pa je sedel na visoko smreko kraj gozda in je gledal otožen na cesto . . . Žalostno sta poginila tovariša citrončka, in zdaj je sam na svetu; daleč je od doma in ne ve ne kam ne kod. Čemu se je izpremenil v metulja in je šel na pot daleč v tujo deželo? Doma bi mu bilo zdaj dobro, in ne mučila bi ga skrb. In mama jočejo zdaj za njim, ker je izginil; in oče ga iščejo okrog, pa ne vedo, da se potika kot metulj po svetu.



Pomladni cvet.

Kar zagleda Matijec na cesti strica. Takoj ga spozna in poteče k njemu. „Stric, stric,“ zakliče, „jaz sem Matijec.“

Stric je pogledal lepega metulja in je šel dalje. Takrat šele se je domislil Matijec, da je metulj, in ga stric zato ne more spoznati. Letel je nazaj v gozd, prav v grm je splaval in se je vsedel k velikemu hrošču, ki je zdihoval in tožil bridko. Zasmilil se je Matijcu, pa ga je vprašal: „Ti, hrošč, kaj pa te boli tako, in kakšna je tvoja usoda?“

A hrošč se je zdel Matijcu vedno manjši, in grm se je krčil vidno pred njegovimi očmi . . . On pa je postal hipoma velik, in ko se je ozrl okrog sebe, je spoznal, da je spet človek. Imel je isto obleko kakor takrat, ko je rešil Vsesila; ista kapica mu je tičala na glavi in še isto pero je bilo zataknjeno v njo. Ej, Matijec je bil spet; vprašal je hrošča, pa se je izpremenil . . .

Vesel je hitel iz grma na cesto in je videl tam gori še strica. — „Stric, stric!“ je zaupil. In stric se je obrnil; zagledal je Matijca in ga je spoznal takoj. In Matijec mu je pripovedoval svoje čudovite življenje, stric je migal z glavo in mu ni hotel verjeti . . . En dan je ostal Matijec pri stricu, potem se je pa peljal z njim proti domu — daleč na Gorenjsko.

Razveselili so se ga doma, kajti iskali so ga bili že povsod. Objokovali so ga že vsi, ker so mislili, da je že mrtev — pa ti pride kar naenkrat, pa pravi, da je bil metulj in da je kralj gozdnih senc vsega kriv. In spomnila sta se mama in Slavko tistega lepega metulja in sta mu verjela. Veselje je bilo na domu, in Matijec je sklenil takrat, da se ne mara izpremeniti nikdar več v metulja . . .

Jeseni je bilo potem — in Matijec je šel v mesto v šolo. Težko je zapustil zeleni gozd. Skoro jokal je, ko ga je videl zadnjikrat. Veje so bile vse rosne; le tuptatam je začinkala sinica, a Matijec ni razumel več tistega jezika. Zdelo se mu je, da kliče sinica: „Ne hodi! Ostani pri nas!“ — Pa je bilo težko Matijcu; a v istem trenutku so potegnili konji in voz je zdrčal proti mestu . . .

Čez dolgo vrsto let pa je postal Matijec slaven in učen profesor prirodoznanstva. Njegova slava je šla po vsem svetu, in vse je častilo učenega moža. Živel je v velikem mestu, a včasih se je pokazal tudi v rodno vas in v svoj ljubi, stari gozd kraj vasi. Videli so ga vaščani, kako je sedel zamišljen včasih na trati in je pisal v debelo knjigo . . .

Jos. Vandot.



Prijateljja.

Povesf. — Spisala Mara.

IX.

Onega dne, ko je odpotoval Gastone, ni imela Alma nikjer miru. Vse jo je spominjalo brata. Kamorkoli je pogledala, povsod — tako se ji je zdelo — nekaj manjka. Signorina Elvira jo je tolažila. Obljubovala ji to in ono — ali Alme vseeno ni moglo nič utolažiti. Še manj jo je kaj zanimalo, kakor samo govor o dobrem bratcu. Vsake malenkosti se je domislila, vsako besedo si priklicala v spomin, ki jo je kdaj govoril. Neštetokrat je že pogledala na klopico, kjer je imel grofič navado ponavljati svojo nalogo. Toda danes ga ni bilo nikjer. Hudo je bilo Almi pri srcu. Otožne misli so se ji vrstile . . . Kaj, ako ne bo Gastone marljiv; kaj — o moj Bog — ako zaide med hudobne tovariše? Alma se je stresla ob tej misli. Moj Bog! In dvignila je vročo molitvico k angelu varihu za brata.

„Toli otožna Alma? To ne sme biti,“ jo nenadno nagovori dobra Elvira, ko vidi grofičino žalost.

„Ah, Signorina — —,“ vzdahne Alma.

„Tiho, tiho,“ tolaži Elvira — „Gastone bo ostal priden, kjerkoli bo. Saj je dobro znana njegova vstrajnost.“ Ni še gospodična izgovorila zadnje besede, kar priteče Santina, da pokloni Almi malo veverico. Oče vrtnar je bil živalco pred časom ujel na lovu, in sedaj jo donaša Santina grofičini v dar. Veselila se je Alma kratkočasne živalce in naprosila Elviro, naj odnese veverico na hodnik, tik njene sobe. Elvira odide, Alma pa veli Santini sest. Prisede sama na vrtno klopico.

„Santina“ — začne Alma — „bridko občutim bratovo izgubo.“

„Le pomirite se, dobra grofična,“ dé Santina prijazno. „Grofič bo povsod in vedno tak, kakršen je bil doma. Predobro je vzgojen, da bi kdaj zapustil prava pota ter krenil na krive steze.“

„O, da bi se vresničile tvoje besede!“ — dé Alma, in solze se ji uderó po licih.

„Upajmo“ — odvrne Santina — „Alfonso pozna predobro grofiča in vendar ni mogel drugega o njem izreči, nego ravno to, kar sem sama sedaj povedala.“

„Gotovo je tudi Alfonsu dolg čas? Toda on ima dovolj posla s knjigami in pa o prostem času na vrtu. Ali meni, meni ne bo obstati!“

„Še vedeli ne boste, kdaj preteče leto Pride naglo in ravnotako naglo tudi preide“ — reče Santina.

„Santa!“

„Želite, grofična?“

„Santa — ali ne bi li hotela semintja priti k meni, da se kaj pogovoriva?“

„Grofična! Vaša želja je meni povelje. Toda imam pomisleke.“

„Katere?“

„Ne morem si misliti, da bi mogla z vami zaupno občevati. Sem vendarle hči preprostega vrtnarja“ — reče ponižno Santina.

„Pa plemenitega mišljenja,“ dostavi hitro Alma in nadaljuje: „O tem sem že govorila z grofico. Večjega veselja ji nisem mogla napraviti, kakor je to, da postane Gastonovega prijatelja sestra — moja tovarišica.“

„Hvala — najvdanejša zahvala, gospodična,“ reče Santina, in solza radosti se ji zasveti v očesu.

„Vedi — draga Santina, da mi je ljubše občevati s preprosto deklico, kakor z bogato, a morda prevzetno plemenitašico!

Dan je potekal. Spoprijaznili sta se grofici in Santa. Alma je komaj pričakovala, kdaj se vrneti grofica in grof, da povesta mnogo novega o nepozabnem Gastonu. A ona je tudi čakala, da odkrije dobri mamici novo vez, vez prijateljstva s preprosto vrtnarjevo hčerko.

X.

Poglejmo, kako se je učil Gastone! — V mestu, kamor je prišel grofič, da nadaljuje svoje študije — v tem mestu je bilo dokaj prijetno. Radi Gastonovega plemenitega rodu in radi lepih čednosti osvojil si je grofič kaj kmalu srca vseh svojih součencev. Bil je izmed najvestnejših v izvrševanju svojih dolžnosti. Kaj veselo so mu potekala leta. Kmalu je nastopilo poslednje njegovega učenja. Vztrajal je grofič junaško ob vsaki izkušnjava. Veselil se je vsakoletnih počitnic v villi de Fiori pri skrbnem očetu in blagi materi-grofici. Njegova prijateljska vez z Alfonsom je še vedno trajala. Združevala jo je trdna vez srčne edinosti. Tudi Alma je bila Santini naklonjena kakor sestra sestri. Toda — — — Poglejmo, kaj je prinesel čas!

Gastone je dovršil študije srednjih šol z izvrstnim uspehom. Prišel je zopet čas veselih počitnic. Grofič se jih je veselil v domačem krogu. Dobri Alfonso, ki je imel tudi že zrelostni izpit, se je shajal z grofičem malone slednji dan. Skupno sta se pogovarjala o prihodnosti; skupno prirejala izlete, večkrat se srečala na stezici do gozdne kapelice. Nekega dne — bilo je že proti koncu počitnic — povabi zopet Gastone Alfonsa na kratek pogovor. Sluga jima prinese nekaj knjig na vrt. Ko površno pregledata najvažnejše, položi grofič Alfonsu roko na ramo in reče: „Alfons, ti si se torej že odločil?“

„Da“ — odvrne ta kratko, a odločno.

„In nimaš nikakih pomislekov?“ vpraša dalje Gastone.

„Nikakih!“ — odvrne Alfonso ravnotako odločno kakor poprej.

„Tudi roditelja ti ne stavita nobenih ovir. In ti si skoraj rojen za to, veš Alfons. Rojen si za to in mislim, da boš tudi srečen v stanu, ki zanj čutiš poklic.“

„Srečen ne“ — odvrne Alfons mirno — „Gastone, ne iščem sreče v svetu, dasi je velik in lep. Ne iščem je — sreče mi svet ne more dati, ker je sam nima. Toda zadovoljen, upam, bom, in zadovoljnost, veš — kakor pravi pregovor — je polovica srečnega življenja!“

„Verjamem,“ dé grofič poltiho in po kratkem pomiselku dostavi: „Vendar, Alfonso, tudi v svojem bodočem stanu mi ostaneš veren prijatelj, ni res?“

„Gastone — spominjal se bom slednji dan srečnih uric, katere sem preživel v tvoji družbi.“

„Kako drage so mi tvoje besede, Alfonso! Nadejam se, da ostaneš mož-beseda, ker poznam tvoj značaj. Samo eno prošnjo imam še do tebe.“

„Katero, Gastone?“

„Pojdeš v mesto P. nadaljevat študije, ni res? Slišal sem že to — mama mi je pravila, in glej: Alfonso — to je kakor nalašč! — Jaz ostanem, ti prideš — skupaj bova, in večkrat se obiščeva, ako mi boš dovolil.“

„Je li to tvoja prošnja?“ vpraša rahlo Alfonso.

„Je“ — odvrne grofič.

„Nič lažjega. Kadarkoli boš prost, lahko prideš. Bolje gotovo zate v moji družbi, nego v kateri drugi.“

„Zakaj misliš tako?“ odvrne grofič, „mar meni, da se dam zapeljati tako hitro; saj nisem več otrok.“

„Otrok nisi več, in hiteti v slabem tudi ni treba; saj se počasi daleč pride.“

„Pametno govoriš, prijatelj“ — reče Gastone. „Bog ve, kaj me še čaka? Šole so polne brezvernih in hudobnih tovarišev. Obljubim ti, ogibal se jih bom — izvun šole — kolikor mogoče.“

„Zapiši si besede, katere si ravnokar izgovoril, v srce, in spominjaj se kraja, kjer si jih govoril in komu si jih govoril. Veš, grofič, pripravljen sem storiti zate vse; tudi življenje žrtvovati, ako bi bilo treba.“

„Hvala, Alfonso!“ reče grofič!

Pa sta obmolknila. Vsak se je zamislil v srečno preteklost, na srečno otročjo dobo. Gastone se je spomnil tihega jezercja, čepice in Alfonsa — in ta spomin so vnovič potrdile prijateljeve besede.

Naposled pretrga grofič molk in reče: „Alfons, poznam tvoje blago srce in plemenito misel; poznam te in čitam iz dna tvoje duše besede, katere si izgovoril. Zato te prosim, kadarkoli boš zapazil kaj nelepega na meni, pravočasno me opozori na napake, da ne zaidem in pa — moli, prijatelj, zame.“

„Gastone! Nadaljeval bom, kar sem že začel,“ odvrne prijatelj.

Zmračilo se je. Prijatelja sta se ločila. Zamišljeno sta korakala vsak po svoji stezici do doma — resno premišljevaje, kam ju utegne zanesti val bodočnosti.

XI.

Teden po tem dogovoru sta odpotovala grofič in Alfons v mesto P. Gastone se je vpisal na vseučilišče; Alfons pa je vstopil v semenišče. Prijateljsko sta obiskovala drugdrugega, opominjala se, skupno tudi razveseljevala. Poročala sta drugdrugemu domače novice — in tako jima je potekal mesec za mesecem. Toda ni prešlo še pol leta, ko obišče nekega popoldne Alfonso grofiča. Gastone je ravno sedel za mizo z nekim tovarišem

ko vstopi Alfonso. Po kratkem — vendar prisrčnem — pozdravu povabi grofič prijatelja, naj prisede, da se kaj pogovorita. „Dolgo te že ni bilo, prijatelj, dolgo“ — začne grofič „kje si bil toliko časa? Ne pomnim skoro več, kdaj sem te zadnjikrat videl, in ako bi te ne bilo še nekaj časa,“ dostavi smeje se Gastone, „bi bil skoro pozabil, kako izgledaš.“

„Prijatelj!“ — odvrne hladno vrtnarjev sin.

„Alfonso, nikar ne jemlji mojih besed toli resno,“ reče grofič nemirno, „saj veš, da ne morem izlepa pozabiti onega, s katerim sem preživel najlepšo dobo življenja, kaj meniš, Alberto“ — nadaljuje Gastone ter boječe pogleda tovariša. „Kaj meniš, se li more pozabiti tako kmalu najlepša doba mladih let?“ — „Mislim, da ne,“ odgovori Alberto malomarno.

„Pustiva to, grofič“ — reče Alfonso „nisem došel, da bi si kaj očitala. Prišel sem le, da to prijateljsko obiščem in izpregovorim s teboj resno besedo. Za take-le malenkosti, Gastone, ni časa. Ali — kaj vidim? Ti čas imaš — saj igraš.“

„Ne žali se, prijatelj! Česa ni nikdar dovolj. To je samo za izprembo, ni res, Alberto?“

„Za izpremembo,“ dé Alfonso in ponovi: „Za izpremembo — no tudi mogoče.“

„Mogoče?“ odvrne užaljeno grofič. „Res je, ne samo mogoče. Meniš li, da sem neodkristosrčen?“

Preden more Alfonso kaj odgovoriti, vstane naglo Alberto, da odide. Toda grofič ga poprosi, naj še ostane. Alberto je bil v vidni zadregi — menda mu je vest nekaj očitala. Zato reče naglo: „Gastone! Danes ne morem več ostati. Ob določeni uri moram biti v družbi tovarišev. Pričakujejo me, da se dogovorimo o včerajšnjem načrtu in ga izpopolnimo ali docela premenimo, ako bo treba. In ti, kakor vidim, si dobil starega prijatelja, ki te že dolgo ni videl,“ pristavi tovariš zbadljivo — „torej se ne spodobi, da bi motil vajn pogovor.“

Te besede so bile Alfonsu naravnost pomisli. Grofič ni hotel pridrževati tovariša, zato se je ta naglo poslovil od obeh ter naglo odšel. Ko je bil zunaj, si je oddahnil, rekoč: „Ako bo s tem vragom občeval, mu zavijem vrat! Toda jaz mu še povem... Hlini se mi prijatelja, toda“ — zažuga s pestjo, neteč jezo v maščevalnem srcu — „ali, rečem ti: tvoj prijatelj bom samo jaz in nihče drugi. Taka dva, kakor oni in jaz, ne greva skupaj! Tako ali tako, samo na dva kraja ne!“ zagrozi Alberto ter se naglo poizgubi med množico, ki je drvila po ulici. Tudi Alberto je hitel mednjo, kakor bi se mu nekat mudilo.

Grofič in Alfonso sta ostala sama.

Končno Alfonso izpregovori: „Gastone, dolgo te nisem videl. Vendar si zadnjič obljubil, da prideš k meni. Toda čakal sem te zaman.“

„Dragi Alfonso, verjemi, nisem imel toliko časa, da bi te bil obiskal,“ se izgovori Gastone.

„Nikdar?“ povzame prijatelj „Nikdar, odkar se bratiš s tem volkom.“

„Kakšen volk? Miruj!“ zapove grofič. „Moj součenec je in — drugega nič!“

„Nič?“ —

„Nikar se ne pričakajva, Alfonso, prijatelja sva. Gotovo ti je hudo, ker sem ti ga pozabil predstaviti. Toda veruj mi, oni trenotek, ko si vstopil, ker se te nisem nadejal, sem osupnil in pozabil, kar bi bil moral storiti.“

„Veseli me, da je tako,“ odvrne Alfonso mrzlo, a odkrito. „Kaj ne bi bil pozabil, ko si bil tako v igro zamišljen?“

Prijatelj, gotovo meniš, da ti kaj prikrivam. Znabiti misliš o onem načrtu, katerega je omenil Alberto. Nisem s tem v nikaki zvezi. Le to vem, dobrega ne bo iz tega. Kakor sem izvedel od strani, mala demonstracija radi nekega krivičnega ravnanja. Drugega nič. Samo ne vedo, kdaj bi začeli s tem direndajem. Vidiš, to je vse.“

„In s takimi se bratiš ti? To vse tebi nič ni?“ vpraša strogo Alfonso.

„Seveda nič, ker mi ne pristojata, da bi se kričanja udeležil. Bratim se z njimi ne preveč. Rekel sem ti že prej, da mi je samo součenec in — drugega nič,“ reče nejevoljno Gastone.

„Nič? Visokorodni gospod grofič?“

„Oho, Alfonso, ‚visokorodni gospod grofič‘, — zakaj me tako nazivlješ? Ali nisva več stara prijatelja?“

„Bila sva,“ odvrne Alfonso „toda sedaj je pretrgana najina vez.“

„Zakaj?“

„Ker imaš tega volka za prijatelja! Z njim, kakor vidim, jaz ne bi mogel občevati.“

„Ali, Alfonso, Alberto mi ni nikak prijatelj. Daj si vendar dopovedati!“

„Vem, da ne! Prijatelj ti ne more biti tak volk, kakor je ta.“

„Skoro imaš prav.“

„Ne skoro, ampak res je, in popolnoma prav imam,“ odgovori Alfonso — in po kratkem molku dostavi: „To je oni grdi zapeljivec! Prvikrat v življenju sem ga videl; ne daj Bog, da ga še kdaj.“

„Zapeljivec?“

„Da, nič manj nego to. Priča ti je igra. Moje besede so istinite.“

„Ali igrala sva samo za zabavo, Alfonso!“

„Za denar. Za zabavo bi bil lahko enkrat prišel k meni — toda“ —

„Toda?“

„Vest ti očita, zato se me ogiblješ. Sem pa tudi danes nenadoma vstopil, da se osebno prepričam o tem, kar sem izvedel.“

„Kaj si izvedel in od koga?“ — vpraša hlastno Gastone.

„Tu imaš, da boš vedel, kaj in od koga,“ odvrne nejevoljno pa odpre zapisnik, iz njega pa izvleče pisemce in ga vrže na mizico.

Gastone prebledi.

„Komu je namenjen ta listek?“ vpraša grofič.

„Prečitaj naslov in se prepričaj, ako se ti zdim premalo verodostojen.“

Gastone odpre pisemce in čita:

„Moj dobri gospod Alfonso!

Izvedela sem, da je Gastone zašel zahajati v slabo tovaršijo. Prosim Vas, ker je opustil posete pri Vas — storite korak do njega, dokler je še čas, da ne zaide moj dobri sinko. Tudi sporočite mi, kako ste opravili! Hvaležna Vam bo vedno
grofica V. de Fiori.“

„Mama je napačno poučena o meni, Albertu in o igri. To jo je potrla. Boji se zame,“ vzdahne grofič.

„Boji se, ker te ljubi. Denar priča, da nisi igral za izpremembo. Ako boš nadaljeval s tem človekom, rečem ti, dobrega ne bo nič.“

„Toda, prišel je k meni le malokdaj. In rečem ti odkrito — nikakor nisem nanj navezan.“

„Tem manj občuj ž njim! Njemu je ponajveč le za tvoj denar. On je občeznan igravec med tovariši, in njemu ni nikdar dovolj. Lopev je. Bolje bi mu pristojalo, da je član prisilne delavnice nego vseučilišča. In s takim se bratiš! Ah, Gastone!“

„Prijatelj! Danes — in nikdar več! Verjemi mi, takoj napišem mami pismo. Oduščanja jo prosim, kakor prosim tudi tebe, da mi odpustiš. Pričnem zopet, kakor sem bil vajen nekdaj.“

„Nimam ti kaj oduščati, dragi prijatelj!“ reče Alfonso. „Storil sem le svojo dolžnost in imel sem pri vsem tem najboljši namen. Opozoril sem te pravočasno na nevarnost, ker si mi nekoč sam tako velel.“

„Prav si storil, prijatelj“ — reče grofič hvaležno. Na misel mu je prišlo popoldne, ko sta sedela na vrtu pri knjigah. Domislil se je grofič obljube, da si ostaneta zvesta in prava prijatelja. Kdo bi bil mislil oni večer, da bo treba koga kmalu opominjati — da se bo tako nenadno pritihotapil zapeliv tovariš s sladkimi besedami in strupenim jezikom. Sram, res sram je bilo grofiča pred prijateljem. Obljubil mu je še enkrat, da se bo ogibal Alberta. Potem sta se poslovila.

Naslednji dan je našla grofica v domačem pisemskem nabiralniku dva lista, ki sta ji izvabila solze radosti in jo popolno utolažila. Iskrena molitev se je dvignila iz njenega plemenitega srca za oba mladeniča, ki sta se istinito iskreno ljubila.



Tam v dalji . . .

Tam v dalji, tam v jasni daljavi
vrhovi v nebo kipé!
in v zarji se zlati bliščijo —
a v dolu tu mège ležé.

Tam v dalji, tam v jasni daljavi
vasica mi rojstna leži;
z zelenjem in cvetjem jo skoro
vesela pomlad okrasí.

Oj, koliko srčec tam misli
na mé, ki v tujini živim;
tja k znancem in bratcem iz tujstva
sam Bog ve — kako koprnim . . .

Taras Vasiljev.



Zaprta laž.

(Burka v enem dejanju. — Spisal dr. Andrej Pavlica.)

Osebe:

Oče, premožen kmet; mati; sedemletna hčerka Anica; petletna hčerka Elzica; osemletni sin Mirko; dekla Ivanka; vaški stražnik in drugi ljudje.

Prvi prizor.

(Družina sedi po kosilu v sobi, v kateri je poleg druge oprave tudi velika skrinja; dekla Ivanka spravlja posodo z mize.)

Mati (kazaje na veliko skrinjo): Rada bi vedela, kdo jemlje iz skrinje jabolka in orehe? Vsak dan jih je manj. Bojim se, da ne bomo imeli letos za velikonočne praznike ni enega jabolka in oreha več. Otroci, povejte, kdo jemlje! Morda si videla ti, Ivanka, koga?

Ivanka (odnašaje posodo z mize): Jaz nisem videla nikogar! (Se ustavi s posodo pri vratih in posluša.)

Oče: Od zdaj naprej bo treba vedno zaklepati skrinjo!

Mati: Saj jo zaklenem vselej; a to seme tatinsko najde in vzame ključ in samo odpre. Včeraj sem zaprla, a danes je ključ spet v skrinji. Kdo ga je vzel? Povej, Mirko, ali si bil ti?

Mirko (naglo odgovarjaje): Vsako reč se zvrže name!

Mati: Ali veš, kdo pa je?

Mirko (naglo odgovarjaje): Anico in Elzico sem videl, kako sta vzeli jabolka in orehov iz skrinje in sta jih jedli skrivši. (Proti Anici in Elzici:) Vidve sta vzeli; prav res, vidve!

Mati: Kaj tako? Anica in Elzica delata tako?

Oče: Že spet onidve! Kdo vama je to dovolil?

Elzica (jokaje): Jaz nisem vzela nič! Mirko, ti lažeš!

Anica (jokaje): Vzela sem samo enkrat par orehov in par jabolka. Takrat me je videl Mirko, samo takrat! Dala sem polovico Elzici. (Ivanka odide s posodo v kuhinjo.)

Oče: Kdo pa ti je dovolil to? Kdor vame enkrat, vzame tudi dvakrat. Kolikokrat ti bom še to povedal?

Anica (jokaje): Od kar ste prepovedali, nisem vzela nobenkrat več in prej sem vzela samo enkrat. Takrat naju je videl Mirko, samo takrat! Kdo je potem jemal jabolka in orehe, ne vem.

Mirko: Tebe sem videl! Da! prav res je! Tudi Elzica je jedla!

Anica (jokaje): Mirko, ti lažeš! Jaz sem vzela samo enkrat!

Elzica (jokaje): Prav res je, da laže! Jaz nisem vzela nikoli! Samo enkrat mi je dala Anica, in samo takrat naju je videl Mirko.

Mati (resno): Resnica mora na dan! Kmalu se bo pokazalo, kdo krade. Gorje tebi, Mirko, ako lažeš. Nobena reč se mi bolj ne gnusi, kot lažniv jezik. Laž je velika gnusoba.

Mirko: Jaz ne lažem! Prav res, da sem ju videl!

Anica (jokaje): Laže, prav res laže!

Mati: Enkrat sta pa vendarle jedli brez dovoljenja, in to ni bilo lepo! Tihno zdaj!

Oče: Odkar sta začeli hoditi okrog s tistimi tovarišicami, sta vedno bolj neuhogljivi.

Anica (jokaje): Saj ne greva nikoli nikamor!

Oče: Danes bosta doma! V kuhinji je mnogo dela! (Vstane!) Povem vama, da od zdaj naprej ne bosta letali več okrog!

Mati: Danes bosta pomagali Ivanka umivati in snažiti. (Vstane.) Ta teden hočemo vse osnažiti in počistiti. (Pobere ostalo posodo z mize in gre proti kuhinji.) Le poslušno pojđita z menoj!

Oče: Ti Mirko pa vzemi v roke knjigo in glej, da se boš učil! Za par tednov se začnejo v mestu že šole. Kako pojdeš v šolo, ako se ne boš učil?

Mirko: Saj se učim rad. (Mati in hčerki gredo proti vratom. Mirko stopa počasi za njimi.)

Oče: Govoril bom morda še danes z gospodom učiteljem, da ti kaj pokaže v nemščini. (Gre proti skrinji.) Ključ je še vedno v skrinji! (Zaklene skrinjo.) Tu je ključ!

Mati (ki se vrne): Kmalu bi ga bila zopet pozabila. (Vzame ključ.)

Oče: Treba ga je dobro skriti, da ga ne najde spet kak tat!

Mati: Odslej ga ne bo nihče več našel! (Odide z otroki v kuhinjo.)

Oče (hodeč po sobi sam): Najbolje je, da ga priporočim gospodu učitelju. Tako ne sme več dalje; fant lenari od tedna do tedna bolj. Če ga mislimo dati v mesto, mora prej kaj znati. Mislim, da je danes gospod učitelj doma. Prav bi bilo, ko bi ga obvestil o tem že danes. Upam, da mi ne odbije prošnje, saj mi je on nasvetoval, naj ga dam v šole, ker da je dobre glave. Kar zahteva, rad plačam! (Premišluje.) Najbolje je, da grem takoj zdaj k njemu in mu razložim vse! Začetek šolskega leta je blizu. Odlašati ne smemo več! (Vzame klobuk in odide skozi vrata v ozadju.)

Drugi prizor.

Mirko (stopi s knjigo v roki potihoma v sobo): Tu je ključ! Če ga še tako skrijejo, ga Mirko vendarle najde. (Dene knjigo na mizo, gre po prstih k skrinji, jo odpre in vzame oreh in jabolko.) Juhe! Tu je že eno jabolko in en oreh! Treba je znati! Zdaj sem popolnoma varen. Oče ne pridejo po navadi do noči domov. (Pogleda na uro, ki visi na steni.) Hej, časa imam še dosti! Mama, Anica in Elzica pa imajo delo v kuhinji in ne utegnejo sem. (Razdrobi oreh in poje jedrce.) Zdaj pa še jabolko! Kako je lepo! (Začne jesti.) Jaz jem jabolka, Anica in Elzica imata pa skomino. (Se zasmeje.) Pravita, da sem lagal; pa nisem lagal, ne, saj sem ju videl resnično, da sta jedli jabolka in orehe. (Zunaj se zaslišijo koraki. Mirko posluškuje.) Kaj pa to? Kdo prihaja? (Teče proti drugim vratom, a se ustavi pred njimi.) Kdo me moti? (Nekdo zaklene s ključem vrata, skozi katera je prišel Mirko. Mirko poslušša in se potem počasi po prstih vrača k skrinji.) Hvala Bogu, da ni prišla noter. Nič ne dé, če so tista vrata zaklenjena. Saj so tam-le še druga vrata, in skoznja lahko utečem. (Pristopi k skrinji.) Zdaj pa še en oreh! (Vzame oreh, ga razdrobi in poje jedrce.) In še eno jabolko! Ne bode jih še zmanjkalo, ne! (Vza-

me jabolko in začne jesti.) Očeta ne bo še tako hitro. Časa imamo še dovolj. (Spet se zaslišijo koraki prihajajočega z dvorišča.) Kdo je spet tu? (Poslušša.) Kdo me neki venomer moti? Naravnost sem prihaja! (Pogleda prestrašeno na uro, ki visi na steni.) Oče gredo! Kam naj se skrijem? (Gleda okrog, premišluje, kaj naj stori; potem pa pograbi lupine na tleh in skoči urno v veliko skrinjo in se skrije vanjo.)

Oče (stopi v sobo in zagledavši Mirkovo šolsko knjigo): Aha! Tu je pustil knjigo. Bog vé, kam je šel? Bržkone se ni danes spet nič učil. (Vzame v roko Mirkovo knjigo in jo pregleduje, potem pa gre k drugim vratom, a jih najde zaklenjene.) Kdo jih je zaprl? (Potrka močno. Dekla Ivanka mu odpre.) Ivanka, kdo je zaprl vrata?

Ivanka: Jaz sem jih zaprla pravkar. Ukazali so gospodinja, da ne bi hodili otroci v sobo.

Oče: Kje je Mirko? Tam le na mizi je njegova knjiga. On je moral biti tu. Kam je utekel?

Ivanka: V kuhinji ga ni. Malo prej sem ga videla s knjigo v roki na veži.

Oče: Ali ga ni več na veži?

Ivanka: Zdaj ga nisem več videla. Ne more biti daleč!

Oče: Ali ga nisi videla nikoder?

Ivanka: Saj je bil pravkar na veži! Morda je na dvorišču? Ali ga niste videli na dvorišču?

Oče: Na dvorišču ga ni! Ta porednež mi je spet kam ušel! (Zapre nevoljno vrata.) Samo tovaršija mu gre po glavi. Knjige pa počivajo doma! (Gre k skrinji, v nji zagleda ključ.) Že spet ključ notri! Nobena beseda ne pomaga več! (Zapre skrinjo in shrani ključ v žep.) Ključ moram vzeti s seboj. Morda se mi je skrnil nalašč, ker bi rad kradel orehe v moji odsotnosti. Bomo že videli! Res me skrbi, ker postaja fant vedno bolj neubogljiv in trmast. Gotovo se ni učil danes spet nič. (Gre k mizi in vzame Mirkovo šolsko knjigo v roko.) Kako pojde v mesto v šolo, če se bo učil tako leno? Gospod učitelj pravi, da ima dobro glavo; pa kaj pomaga v šoli dobra glava, če se noče učiti? Ni dvoma, da je s kakimi pohajči kje na trgu. Grem, da ga poiščem. Danes bo pela šiba. Odslej naprej bom moral drugače ukrepati! (Vrže knjigo na mizo in odide skozi vrata v ozadju.)

Tretji prizor.

(Mati, Anica in Elzica prinesejo v sobo umito posodo.)

Mati: Hvala Bogu! Kar smo storile danes, ne bo treba jutri. (Devajo posodo na mizo.) Rada bi vedela, kam je izginil Mirko? (Zagleda njegovo knjigo.) Tu je njegova knjiga!

Elzica: Prej sem ga videla na dvorišču.

Mati (spravlja posodo v omaro): Bog zna, kam je spet šel! Bojim se, da se bodo jezili danes oče, ker ga spet ni toliko časa.

Elzica: Saj ni dolgo, kar sem ga videla na dvorišču.

Mati (Anici): Pojdi, Anica, in poglej na dvorišče! Morda je tam. Spotom pa zapri dobro vrata zunaj na veži. Vsak dan slišimo o tatovih in o drznih vlomih. Še tega bi nam bilo treba, da bi nas kdo okral. Ko se začne bližati večer, se jaz vedno bojim. (Anica gre skozi vrata v ozadju.) Pa ne moti se dolgo zunaj! Pridi hitro! Izvršiti morava še danes pletenje. Če pojde Mirko v mesto v šolo, imeti mora nekaj parov nogavic. (Elzica sede k mizi.)

Elzica: Mama, kaj bi nam pa storili tatovi, ko bi prišli?

Mati: Pri Erženovih so odnesli denar in perilo ter napravili nemalo strahu. Tega bi rada ne doživela. Moja ranjka mati, Bog jim daj nebesa, so mi večkrat pravili, v kakšnem strahu so bili nekoč, ko je hlapec začel klicati po noči: Tatovi, tatovi! Prav iz te-le skrinje so bili odnesli nekaj dragocenosti, ki so jih skrbno hranili za svoje hčere. (Mati gre, ko pospravi posodo v omaro, k mizi in išče v miznici pletiva.)

Elzica: Ali niso mogli Erženovi vloviti tatov?

Mati: Saj jih niso slišali. Ko so se prebudili, so tatovi že odhajali. Hlapca, ki je tekel za njimi, bi bili skoraj ubili, ker so bili oboroženi s kolmi. Sreča, da ga niso dosti zadeli. (Sede in začne plesti.)

Elzica: Pa kako so prišli tatovi skozi zaprta vrata ponoči?

Mati: Tatovi imajo vse potrebne priprave. Odprli so vrata, zlezli na vežo in prišli tako v sobo. Erženovi so našli odprte vse skrinje in predale. Tatovi so odnesli denar, mnogo perila in dragocenosti.

Elzica: Potem pa ne pomaga zapirati vrat! (Anica se vrne.)

Mati: Nekaj že pomaga! Sliši se ropotanje. Ko pa pridejo tatovi v stanovanje, so nevarni. Kjer so moški doma, je že malo drugače. Tatovi pa dobro vedo, kedaj so doma samo ženske. Včasih si nadenejo tudi drugačne obraze, da jih ni mogoče spoznati. Dandanes je mnogo hudobije na svetu.

Anica: Mirka nisem našla na dvorišču.

Mati: Kam je spet utekel? Oče se bodo jezili, ako ga ne najdejo, ko se vrnejo.

Elzica (Anici): Ali si dobro zaprla? Mama pripovedujejo o tatovih, ki so okradli Erženove.

Anica: Zaprla sem dobro, pa tatovi imajo ključe. Mimica Erženova mi je pravila danes v šoli, kako so prišli skozi zaprta vrata, in kakšen strah so jim napravili. Tudi Mimici so odnesli nekaj reči. (Sede.)

Mati: Zato pa moramo biti pazljivi. (Podajame Anici nastavljeno nogavico.) Anica, vzame zdaj v roko nogavico! (Anica vzame nogavico in začne plesti.)

Elzica: Ali niso slišali, Erženovi nobenega ropotanja, ko so odpirali tatovi vrata? Saj je moralo biti veliko ropotanje!

Mati: Slišali so neko ropotanje, pa si niso mogli misliti, da bi bili tatovi.

Elzica: Da bi le že prišli kmalu oče! Mene je strah, Anica! (Vsi utihnejo. V skrinji se zasliši rožljanje z orehi in tiho ihtenje. Anica in Elzica prestrašeni pogledata mater.)

Anica (potihoma): Mama, kaj pa je to? Ali slišite? (Poslušajo. Rožljanje z orehi in ihtenje se ponavlja.)

Elzica (potihoma in prestrašeno): Kdo je? (Bolj potihoma.) Tatovi so, mama, tatovi!

Mati: Nekaj mora biti v skrinji, ker se sliši, kakor da-bi kdo jokal. (Gre počasi proti skrinji in posluša.) Anica, pojdi v kuhinjo k Ivanki in ji reci, naj prinese ključ od skrinje! Ona že ve, kje je. (Anica odide naglo, Elzica se približa materi. Ihtenje potihne.) To je pa res čudno! (Poslušaja.) Kaj more to biti? Saj so zaprli oče opoldne skrinjo s ključem, in takrat ni bilo nič slišati. (Poslušaja. Anica se vrne z Ivanko.)

Elzica: Že gre Ivanka!

Mati: Kje je ključ?

Ivanka: Ključa ni na mestu, kamor ste ga djali. Jaz ga ne morem najti.

Mati: Kdo ga je mogel vzeti? (Poizkuša odpreti. Ihtenje v skrinji se zasliši iznova.)

Ivanka: Čudno res, kam je izginil ključ.

Anica (Ivanki): Poslušaj!

Ivanka (gre k skrinji, posluša nekoliko in poizkuša odpreti): Nekaj mora biti notri!

Anica (potihoma): Mama, pojdimo po ljudi, da ne bomo sami! Pojdimo po stražnika!

Elzica (držeč se materinega krila): Mama, kdo neki je? Strah me je!

Mati: Nekdo mora biti notri, ker se sliši rožljanje z orehi in ihtenje. Skrinjo treba odpreti. Pojdi, Ivanka, in pokliči ljudi, da odpremo. Pokliči stražnika, ako ga najdeš. (Ivanka odide naglo z Anico. Mati, katere se drži Elzica za krilo, gre za njima iz sobe. V skrinji se zasliši glasen jok. Kmalu pridejo Ivanka, Anica, vaški stražnik in trije drugi, ter vstopijo v sobo za materjo in Elzico. Mati pravi stražniku:) Prosim vas, pomagajte nam odpreti to-le skrinjo. Sliši se iz nje čudno ihtenje.

Anica (stražniku prestrašeno): Poslušajte! (Vsi poslušajo.)

Stražnik (gre k skrinji in posluša): Kje imate ključ? (Ihtenje potihne.)

Mati: Počakajte, ga grem sama iskat.

Stražnik: Najprej treba poiskati ključ!

Ivanka: Ključa ni na mestu, kamor so ga djalí opoldne gospodinja. Iskala sem ga že jaz, a ga ni! Kdo da ga je vzel, ne vem.

Stražnik: Kdo je bil v sobi popoldne?

Ivanka: Mirko je moral biti, ker je pustil tam-le na mizi šolsko knjigo.

Mati (ko se vrne): Ključa ne morem najti. Anica, Elzica, povejta po pravici, ali nista morda vidve vzeli ključa? (Ihtenje se zasliši spet.)

Anica: Jaz ga nisem vzela!

Elzica: Jaz tudi ne!

Stražnik (poslušajoč): Naj gre kdo po kovača, da odpre skrinjo siloma. Nekdo mora biti v skrinji.

Eden izmed ljudi (hoče iti po kovača, a sreča že pri vratih očeta, prihajajočega domov): Gospodar je tu! On bo vedel za ključ!

Oče (vstopivši v sobo, se začudi): Kaj je pa to — za božjo voljo? Kaj uganjate v moji hiši?

Elzica (teče očetu nasproti): Tatovi so, tatovi so! Poidite hitro!

Stražnik: Poklicali so me, da odprem in preiščem to skrinjo. V njej mora biti nekdo, ker se sliši rožljanje z orehi in ihtenje.

Ključa ne morejo nikjer najti. Pravkar smo hoteli poslati po kovača.

Eden izmed ljudi: Strah je notri, boste videli, strah! Čegava je ta skrinja? Duhovi so notri. Ha, ha, ha!

Drugi izmed ljudi: Nekaj mora biti notri! Kmalu se bo videlo.

Oče (bistro pogleda soprogo): Kje je Mirko? Šel sem na trg, ker sem mislil, da mi je že spet utekel s tovariši kam. Tam-le je pustil knjigo. (Vzame ključ iz žepa in ga da stražniku.) Tu je ključ! Vzel sem ga s seboj, ker nam nekdo vedno raznaša orehe in jabolka iz skrinje. Kmalu popoldne sem jo bil zaklenil, a potem sem našel ključ spet v njej. Kdo je odpiral popoldne skrinjo?

Anica: Jaz nisem bila popoldne nič v sobi, do zdaj.

Elzica: Jaz tudi nič!

Mati: Ključ sem bila dobro skrila, a ga je moral spet kdo najti in vzeti. (Stražnik odpre skrinjo. Iz skrinje vstane Mirko, z obema rokama si mencajoč oči.)

Mati (bližajoč se Mirku): A tako?! Ti si tat?

Eden izmed ljudi: Tu je strah! Ha, ha, ha! (Tudi drugi se smejejo.)

Oče: Glejte, tak je naš študent! Take sramote in burke nam uganja!

Mati: Kdo ti je ukazal vzeti ključ?

Drugi izmed ljudi: Če ga še tako skrijete, ga otroci vendar-le najdejo. Ha, ha, ha!

Mati: Lahko bi se bil zadušil. O nesreča! Še tega bi nam bilo treba!

Oče: Ko sem zapiral skrinjo vdругič, moral je biti že notri. Prav lahko bi se bil zadušil.

Stražnik (položivši roko nanj): Alo, ne pojdeš vun?

Oče: Grdi pohajač in lenuh! Za knjige in za šolo mu ni prav nič mar; samo jedel bi, pohajal in burke uganjal.

Mati: Ali nisem rekla, da se bo izkazala resnica, kdo krade orehe in jabolka? Grdi lažnjivec ti!

Anica (se zažene proti Mirku in maha z roko proti njemu): Zaprta laž, oj zaprta laž! Rekel si, da ne jemlješ orehov in jaboljk. Zdaj se je izkazala resnica!

Elzica (Mirku): Zaprta laž, oj zaprta laž, zaprta laž! (Mirko skoči naglo iz skrinje in hoče zbežati. Mati ga prime za roko.)

Mati: Ne boš ušel, nikamor!

Oče (jezno): Pelji ga proč! Nocoj pojde brez večerje spat!

Mati (vodeč ga proti vratom): Ti grdi lažnivec, ti! (Proti drugim): Kakšen strah nam je napravil!

Ivanka: Kaj hočete, taki so nepridni otroci!

Oče: In takega naj damo v šolo? Še izključili bi ga!

Mirko (jokaje): O moj Bog, kaj sem storil! Oče, mamica, nikdar, nikdar več!

Mati: Lej, spet se je izkazalo: Kdor laže, tudi krađe. Ali ti je bilo treba te sramote?

Oče: Ajdi z menoj! Nekaj imam tudi zate. Pa ni pod ključem in odslej še manj bo. (Ga odvede.)

Anica in Elzica (kličeč za njim): Zaprta laž, zaprta laž! (Stražnik in drugi se smejejo.)

Mati: Nikar ga ne smešita! Res, kazen zasluži; toda pomnita: Prvi je na vrsti, kdor drugemu greh očita in nesrečo privoščil.

(Zavesa pade.)



Pomladni spevi.

Pomladne nade.

V polje bo prispela
vesna lahkokrila,
pa bo cvetje pestro
čez ravan trosila.

Ob potoku vrba
tudi bo zacvela
in bo v mlado jutro
sladko zadehtela.

Pa bo prišel k vrbi
fantič čez poljano,
pa obrezal v jutru
vrbo bo zaspano.

Glasno peval, vriskal
in piščali vil bo,
iz prijetnih sanjic
ptičice budil bo.

Jutro pordečilo
fantiču bo lice,
prve pozdravljale
bodo ga cvetice.

On pa piskal, vriskal
bo kot še nikoli
in pozabil takrat
bo vse zimske bóli.

Aleksij Ivanov.



Pomladni poslanci.

Hi-hi-hi... kako veselo
travica se ziblje,
in vršiček se zelenim
jelčicam nagiblje!

Plešejo li nagajivi
palčki na poljani?
So li prišli v tihí gozdič
škrati neugnani?

Prišli, prišli!... Da nam bodo
zimo prepodili:
v gozdu bodo ptičke, v polju
cvetke prebudili.

In potem... ej, vse zaspance
bodo poiskali, —
šlek, šlek, šlek... iz postelj
bodo jih pregnali.

Zvonimir.



Pridi!

Zadonite pesmi jasne
čez poljane, čez goré!
rajskolepi, mili vesni
pescice naj zadone!

Rajskolepa, zlata pomlad,
leta najkrasnejši čas,
pridi, pridi in poljubi
zemlji žalostni obraz!

Kakor noč pred svetlim solncem
zima pred teboj zbeži,
tisoč srčec ti hvaležno
spev v pozdrav zagostoli.

Saturnin.



Pomlad prihaja!

Juhej, zdaj zmagana beži
čez gore starka zima.
Prelomljen meč, razdrobljen ščit
in plašč raztrgan ima.

Solze zapušča za seboj
kot biserne kristale.
Potoček v strugo zbira jih,
potaplja v bistre vale.

Že privabilo solnčece
je zvončke nam iz zemlje,
Glej, tudi višnjevi žafran
napol razklit tam dremlje!

Po vejah drobnih pevcev zbor
skakljá, veselo poje
in drobna plete gnjezdca
za nežne mlade svoje.



Mokriški.

Pomladni čas.

Kamor se oko ozre,
glej, povsod že vse cvete;
vse raduje se, prepeva,
radost širni svet odeva:

tam cveto potočnice,
tu velikonočnice;
trudoljubne pa bučele
letajo po njih vesele.

Rajska vsakemu se zdi
doba solnčne pomladi —
a prekmalu nas ostavi,
vroča doba nas pozdravi.



Rajko Rajev.

Pred čebelnjakom.

Aj, čebelice brneče,
iz uljnaka v plan leteče,
le opijte se na polji;
to bo meni prav po volji!

Lahkokrile ve čebele,
izletite v log vesele;
tam za vas je mnogo paše,
polne čakajo vas čaše.

Drage moje ve družice,
izletite na gorice,
na osolnčene poljane,
tam za vas je mnogo hrane.

„Ej, poslušne že brnijo
že pri čašicah sedijo . . .“
Čebelar od sreče same
vnet mrmra: „Ej, to bo zame!“



Mokriški.

V maju.

Rožnih ličec, oj mladina,
trgaš nežni, pestri cvet.
Duša plava v zlati nadi,
z ókom jasnim meriš svet.

Zlata doba tebi sije,
viher ne pozna srce,
ker v nedolžnosti še bije,
in skrbi ga ne more.

Trgaj cvetje v zlati dobi,
v srce ga zasajaj si!
Z bistrim virom ga osvežaj,
rodne dajaj mu prsti!

Potlej ti ostane mlado
tja do poznih, sivih let;
Srce še v starosti rado
bo ti zrlo v rožni cvet.

Zdaj, oj mladež, se potrudi,
zdaj ko še cvete ti maj!
Zlate dobe ne zamudi,
ki ne pride več nazaj!



Mokriški.

Kukavici.

Kukaj, ptička
kukavička,
svoj „kukú“!
Dej, pogledi
tja domu
v moje koče
ljubi dom!
Kje je oče,
mati draga;

kje, pogledi,
kje, povedi,
draga ptička
kukavička!
Kukaj, ptička
kukavička,
svoj „kukú!“
Dej, pogledi,
tja domu,

pa pozdravi
mamko drago,
pa ji pravi
o nje sinu,
pa očeta
mi pozdravi,
draga ptička
kukavička!

Bogomil Gorenjko.



Le počakaj – !

Kamor dahne maj prijazni,
vse cvete.
V gozdu zbor veselih pevcev
zbira se.

Dokler rožni maj objema
še srce,
takrat pač skrbi nikogar
ne moré.

V logu pisanem igra se
dece roj,
šopek vsakdo sredi trate
zbira svoj.

V dobi tej veselo raja
dečko vsak,
mlada lica mu žarijo
kakor mak.

Pa počakaj, pa počakaj
nekaj let,
če ne bo takrat ta dečko
nem in bled . .

Mokriški.



Pomladi več ni.

Kak si lepa, zorna,
oj narava nova!
Ali tudi letos
kaj kramljala bova?

Pa se zdi, da meni
več ne procvetevaš,
in ti, žarko solnce,
več me ne ogrevaš.

K njim pristopim bliže,
voščim jim besedo,
toda tudi oni
ne sprejmo me v sredo.

Kličejo me pevci,
vabi gozdič tihi.
Šepetajo lahno
vetreca mi dihi.

Čujem ptičje petje,
pa se mi dozdeva,
da noben krilatec
več za me ne peva.

A kdo tega kriv je?
Vprašam tebe ptico,
vprašam solnce žarko,
vetrič in cvetico.

Solnce na planine
pisane me zove,
da pastirjev slušal
jarne bi glasove.

Šepeta mi vetrič,
iz grmičev veje,
pa ga moje srce
nič več ne umeje.

In vsi z žalnim glasom
tiho mi velijo:
„Tvoji zorni dnevi
v grobu že ležijo.

O, saj že prihajam,
pomlad draga, k tebi;
občudujem novo
žarko luč na nebi.

Stopam do pastircev,
če me še poznajo;
morda oni z mano
bratsko pokramljajo?

Ocvetele tvoje
so mladostne trate –
Ti za nas več nisi,
mi več nismo zate!“

Mokriški.



LISTJE IN CVETJE

Modrost v pregovorih, domačih in tujih.

Bog.

Bog ne daje vsega enemu. — Bog da danes enemu, jutri drugemu. — Bog daje enemu s korcem, drugemu z žlico. Enemu da Bog teslo, drugemu veslo. (Bog različno deli svoje darove in neenake sposobnosti.)

Bog ne daje vsega, za kar prosimo. — Ko bi Bog hotel uslišati vsakega pastirja, bi poleteli poginila vsa živina. (Bog zato ne usliši vselej naših prošelj in želj, ker bi nam bilo v škodo, ko bi se izpolnile.)

Pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal. — Bog pravi: „Pomagaj si sam, pomagal ti bom i jaz.“ — Bog nam ni zgradil mostov, a dal nam je roke, da si jih narejamo. — Bog pomaga čolnarju, toda veslati mora. — Bog nam dá orehov, pa jih ne stare sam. — Bog tudi plütkom ne meče zrnja v kijunček. — Pri Bogu vse za delo. (Bog navadno ne pomaga s žudeži, marveč hoče, da sami storimo, kolikor moremo; rad pa pomaga, kjer sami ne zmoremo.)

Bog je dal sušo, bo dal tudi dež. — Kar Bog zmóči, Bog posuši. — Bog daje, Bog jemlje.

Bog tepe z eno roko, z drugo zdravi. — Bog zatvori ena vrata, pa otvori sto drugih. — Komur Bog zapre duri, temu odpre vrata. — Kogar Bog sleče, tega hoče nanovo obleči. — Kar Bog rani, tudi zaceli. — Kar Bog uspava, tudi vzdrami. (Kadar nas Bog obišče s kako nadlogo, bodimo prepričani, da je v naš blagor, in da nam bo za majhno bridkost poslal veliko radost. V sreči pa tudi ne bodimo predrzni, ker nam jo vsak trenotek lahko odvzame.)

Bog dolgo čaka, preden udari. — Bog tiho hodi pa trdo stopa. — Božja kazen gre po volnenih nogah in udari z železno roko.

Bog ima več šib za ogledalom. — Bog ne plačuje vsako soboto. — Bogu nihče ne uide. — Kar je zapisano na božjem računu, mora biti plačano. (Bog je neskončno prizanesljiv. Pa radi tega, če takoj ne kaznuje zlobneža, ne bodi nihče predrzet, ker prej ali slej pride gotovo kazen za greh.)

Bog pride večkrat, pa ne prevečkrat. — Bog da, pa ne vselej, če mi hočemo. (Božjo milost si je treba v korist obračati o pravem času.)

V božji lekarni je najboljšo zdravilo. — Bog bolnika ozdravi, zdravnik pa plačilo spravi. — Bog naredi dan, petelin ga pa razupiva. (Bogu moramo pripisovati uspeh pri vseh opravilih.)

Bog udari na vrečo, da bi osel čutil. (Bog pošlje kako nesrečo, ki le posredno zadene človeka, da bi ga izmodril.)

Vse je v božjih rokah! — Če Bog hoče, tudi motovilo počí. — Kjer Bog hoče, tam sreča potrka. — Kar Bog hoče, se mora zgoditi, četudi utegne koga jeziti. — Kar Bog sešije, ne morejo ljudje raztrgati. — Ako Bog hoče, prinese vsaka sapa dež. — Ako Bog hoče, tudi metlišče ozeleni.

Naloga.

(Priročil Fr. Kramar)

Izberite devet besedi, ki imajo vsaka pomen pet črk ter jim je ta-le pomen:

- | | |
|-----------|----------------------|
| ● ○ ○ ○ ○ | 1. kuhinjska posoda. |
| ○ ● ○ ○ ○ | 2. ime prsta. |
| ○ ○ ● ○ ○ | 3. nepečen kruh. |
| ○ ○ ○ ● ○ | 4. majhen travnik. |
| ○ ○ ○ ○ ● | 5. draga kovina. |
| ○ ○ ○ ○ ○ | 6. domača žival. |
| ○ ○ ● ○ ○ | 7. sadno drevo |
| ○ ● ○ ○ ○ | 8. veliko morje. |
| ● ○ ○ ○ ○ | 9. moško krstno ime. |

Črke, ki pridejo tja, kjer so debele točke, imenujejo prijazno ptičico.

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnji številki.)

Listnica upravníštva.

Prodajo poprejšnjih letnikov „Vrtca“ in „Angelčka“ je prevzela „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani. Le zbirko vseh trinajst „Vrteev“ in štirinajst „Angelčkov“ (vezanih) za skupno ceno 42 K dobi še pri upravníštvu, kdor jo v kratkem naroči, ker je le malo izvodov. — Tudi vsi drugi spisi: 1.) „Mladinski glas“, 2 zvezka; 2.) „Nedolžnim srcem“; 3.) „Iz raznih stanov“ se odslej dobivajo le v „Kat. Bukvarni“ po cenah, ki so naznanjene v „Katalogu mladinskih knjig za učence ljudskih šol“.

„Vrtce“ izhaja 1. dne vsakega meseca in stoji s priložno vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravníštvo sv. Petra cesta št. 78, v Ljubljani.

Izdaje društvo „Pripravniški dom“. — Urejuje Ant. Kržič. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.